

nada souvan

matjaž klopčič

Filmski delavci Slovenije smo izgubili eno svojih najuglednejših članic: kostumografko Nado Souvan. Izguba je toliko bolj boleča, ker nismo o njeni hudi bolezni prav ničesar vedeli. Srečevali smo jo, vedno enako. Morda je hodila malce bolj počasi in bolj sklonjena kakor nekoč, vedno pa je bila očarljivo in ljubeznivo nasmejana. In vedno je bila polna optimizma, kakor takrat, pred leti, ko nam je predajala svoje izkušnje in poudarjala pomembnost kostumov v naših filmih. Predvsem bomo pogrešali njeno stalno dobrohotnost, ki je ni nikdar zapustila; vedno nam je pomagala z nasveti, ki so izhajali iz njenih bogatih izkušenj, pridobljenih ob dolgoletnem delu doma in v tujini. Pogosto smo tako dobili sijajne kostumografske rešitve, ki jih lahko občudujemo v vrsti naših najboljših filmov. Do mojega prvega srečanja z Nado Souvan je prišlo v stari garderobi nekdanjega Vibinega skladišča v stolpu ulice Zrinjskega. Pojavila se je v družbi z nepogrešljivo garderoberko Tončko, ki sem si jo zapomnil po njenem vedno hudomušnem obrazu. Gospa Souvan, kakor so jo klicali, pa je bila povsem drugačna: z njo je tedaj dahnila vame predvojna uglajenost in dostojanstvo poklicnih nalog. Po nasvetu direktorja filma, Milana Gučka, me je gospod Stupica poklical, da bi skupaj s svojima sabljaškima kolegoma, pokojnim Juretom Baumgartnom in dr. Arzenom Brčičem, vadil borilni prizor med Stanetom Severjem in njim; "Bučo" je kasneje filmska ekipa snemala v Volčjem potoku. Tako sem se z Nado Souvan prvič srečal v polmraku, zaprašenem, temno rjavem fundusu prostora, po katerem sta s Tončko lovili predragocene detajle avstrijske garderobe, ki so jo potrebovali za Jaro gospodo. V tistem polprašnem in nepreglednem ambientu sem opazil njen vitki obraz z lepo izrisanimi ustnicami in malce potemnelo, bakreno poltjo, iz katere se je posvetil prikupen nasmeh; njen zadržani glas je prihajal za njim.

Začuden sem strmel v ta pridih predvojne elegance; s svojo modno ubranostjo je osupljivo prevzela tudi mene, tedaj še zelo mladega gimnazijca. Nada Souvanova oziroma gospa Souvan je nosila v rokah nekakšno kvačkano (ali pa morda svilen) bluzo devetnajstega stoletja. Pomolila jo je Tončki, z besedami: "To bo za Dušo!..." in se takoj nato oglasila: "Vi ste pa najbrž gospod Klopčič?!" Del moje kasnejše predanosti sedmi umetnosti je moč iskati v tem izredno uglajenem nastopu: z njim je gospa Nada Souvan vstopila v moje predstave o filmu in jih povezala s pridihom miline, ki se je dotaknila tudi moje "duše" ter me tako v trenutku povezala s čarobnimi trenutki dela, kateremu sem še danes zavezan. Ob prvem stiku z neznanim medijem so me prevzeli obrazi filmske ekipe, ki so me prepričevali, da so naloge tega dela nenavadne in obenem dragocene. V mraku kina so se pred mano vrstile vrste podob in čustva so se povezovala z mojimi. In v samem začetku te čudne slutnje je v mojem spominu za vedno ostala očarljiva podoba gospe Souvanove, ki sem jo zagledal v tem prepolnem, nametanem skladišču cilindrov, palic in frakov, sredi katerih se me je dotaknil njen glas: iz tedanje uniformirane revščine se mi je približal s pozdravom, ki je obetal, da bom našel nekaj za svojo dušo in za svoje življenje. Že trenutek kasneje ji je Buča s svojim zagrljenim glasom zakričal: "Nada! Pripravi mi dva lepa, mlada kmeta!" Moj drugi športni "soborec" je bil "konjski hlapec". "Duša" je bila seveda takrat še Počkajeva in je spremljala pravdača Cesarja pri advokatu.

V kasnejših letih sva se z gospo Souvan še večkrat srečala. Ko sem zaključil z **Jaro gospodo**, sem se ukvarjal s športom, kasneje s študijem arhitekture in scenografijo. Tako sem postal prvi asistent Nika Matula in sem se znašel v ekipi skupaj z Nado Souvan, ki je imela tedaj za seboj že vrsto uspeh koprodukcij in pomembnih domačih filmov (med drugimi je oblačila tudi Marcella Mastroiannija, ki je s Františkom Čapom v Portorožu snemal enega svojih prvih filmov **Kruh in sol** z Isabelle Corey). Takrat pa sva se z gospo Souvan znašla v ekipi filma **Dobro morje**. Dobro se spominjam, kako nas je direktor Tuma obiskal, da bi ozmerjal ekipo, ki ni prav pridno snemala. Mučili smo se z zamudami, zamenjavali smo kapelice in hišne dekoracije ter jih prenašali zdaj sem, zdaj tja, kamor je želel režiser. Med statisti smo imeli nekaj igralcev z Reke, med njimi mlado, čedno igralko, ki pa je imela strahotno tremo. Takrat se je gospa Souvan ponudila, da bo igralko neprestano močila z mrzlo vodo, ko bo ta izrekala besede skromnega sporočila: "Cel teden smo jih čakali, kaj? Pa smo jih le dočakali, kaj?". Tuma nas je obiskal zvečer. Nekaj naših igralcev je spalo kar na trabakuli. Tedaj smo zaslišali usodno opravičilo režiserja, ki je potožil Tumi: "Kako naj snemam hitreje, ko pa imam okrog sebe štirideset idiotov?" Stavek, v katerega je vpletel osupljivo številko, smo poznali iz ameriškega filma, velikega uspeha povojne Ljubljane **Ali Baba in štirideset razbojnikov**. Takrat sem se znašel ob morskem bregu poleg gospe Souvan, ki mi je zašepetala, obzirno, kakor je vedno znala: "Izobrazba naših ljudi nas obremenjuje...". Mislila je seveda na ekipo.

V takih trenutkih se mi je zdelo, da prisostvujem resnični rasti in razrešitvi težav domačega filma. Verjel sem, da jih bo čas odpravil, pa jih najbrž ni povsem. Šibkost filmske omike se danes cepi v šibkost vsakršne omike: te grenke resnice se spominjam, ko skušam dragoceni in vestni sodelavki, kot je Nada Souvan vedno bila, napisati nekaj besed ob slovesu.

Ne morem biti zadovoljen. Bojim se, da je bil čas, v katerem sem začel spoznavati domačo filmsko produkcijo, sedmi umetnosti bolj naklonjen. Z dosežki na tem področju, ki je bilo globoko cenjeno, smo dobili nekakšen repertoar filmov letne produkcije in vrsto dosežkov, ki jo mnoge druge umetnosti pri nas vse do danes niso zabeležile. Vrste naših filmskih delavcev so v svoje delo verjele. Borile so se zanj in ob njem vzgojile strokovnjake, ki so jih zaposlovala mnoge filmske ekipe... Tega skoraj ni več. Bojim se, da tudi ni več uglajenosti in gosposke elegance, ki je vedno, vsa leta odlikovala Nado Souvan, gospo Souvan! Rad zapišem, da sem imel to srečo, da sem svoj debi v igranem filmu začel z njeno pomočjo: bila je točna, vedno pripravljena, zvesta in nepogrešljiva sodelavka, ki je dobrohotno prenašala tudi mnoga moja sumničenja, s katerimi sem obremenjeval svojo prvo ekipo. Za njeno dragoceno in zvesto delo ne najdem pravih besed; vriva se pleonazem izrazov. Gospa Nada Souvan tega ne bi cenila, zato naj se skrijem za stavek, ki ga namenjam njenemu delu, pa tudi mnogim resnicam, ki sem jih slišal v razgovorih z njo. Draga gospa, za vaš obstoj, za vse vaše delo: pristrčna hvala!•